KONVENCIÓRA

A Nagy Magyar Alföld buzakalászos rónáin maholnap szintén "kommencióra" gyülnek össze a nehéz mozgásu, kérges tenyerü gazdasági munkások, hogy utána az aratásnak megegyezés szerint rájuk eső részéből telelhessék ki a következő évi termésig a megélhetés nehézségeit. Amikor a Kanadai Magyar Szövetség delegátusai most immár harmadizben naggyülésre, konvencióra gyülnek egybe, önkénytelenül is eszünkbe jut a magyar népnek ez a régi szavajárása, amely az aratási részesedést "kommenciónak" nevezte el.

Bár a Szövetség Kanadaszerte szétszórt tagságának képviselőit Winnipegen nem várják életet adó buzakeresztek s nem illeti majd őket semmiféle részesedés a szó anyagi értelmében: mégis ugy tekintünk rájuk, mint az arató gazdákra, akik eljöttek, hogy a Szövetség három esztendős munkálkodásának tapasztalataiból összegyüjtött kalászokat keresztbe rakják és egyuttal megegyezés szerint folytassák odakint, a kanadai magyar végeken nemes munkálkodásukat a következő konvencióig.

Manapság, amikor az egész világon olyan nehéz ugy a gazdatársadalom, mint az ipari munkásság sorsa, ne csodálkozzunk azon, ha a Szövetség termése sem sikerült olyan jól, mint ahogy azt a Kanadai Magyar Ujság — mint a kanadai magyar közvélemény hivatott szócsöve — kivánná. Eső nélkül, rossz időben kiszárad még a legnemesebb Marquis buza is és a Szövetség vezetőségétől sem kivánhatjuk, hogy megfelelő érdeklődés és hathatósabb támogatás hijján nagyobb eredményeket ért volna el.

A Szövetség eszméje azonban a mostoha körülmények ellenére nemhogy kiszáradt volna, hanem ma is ugyanazzal az életerővel világit a kanadai magyar lelkek legmélyén. Ma is — talán még őszintébben hangzik el a sóhaj sok magyar ajkán, mint valaha: ha egyszer ki tudnánk épiteni az Atlanti Óceántól a Csendes tengerig egy olyan hatalmas szervezetet, amely még a legkisebb magyar telepen is lelke, mozgató eleme volna a hazafias gondolkodásnak és a faji összetartásnak!

És ha akadnak is köztünk kicsinyhitüek, sőt, ha a leglelkesebbek életkedvét, kezdeményező tettrekészségét is lelohasztja a szegénység — még akkor is megvan a lehetősége annak, hogy lassu, de legalább maradandó alapokra helyezett munkával kezdje meg a kanadai magyarság a szervezkedést. Manapság nemcsak a nálunk sokkal előnyösebb helyzetben levők, hanem világot átfogó ipari és gazdasági érdekeltségek is kéz-a-kézben igyekeznek eligazodni a XX-ik század rögös országutján. Mi magyarok sem lehetünk kivételek és ha valahol, ugy különösen itt az idegenben kell megbecsülnünk az összetartásban rejlő erőket. A Szövetségnek tehát van jövője, ha lesznek Magyarkanadában elegen, akik vesznek maguknak bátorságot és fáradságot, hogy a jobb jövő reményében meginduljanak a kijelölt uton.

Amikor a Szövetség vidéki képviselői konvencióra gyülnek össze a préritartományok székvárosában, akkor mi is azzal az igaz szeretettel mondunk istenhozottat, amilyen testvéri érzéssel ők jönnek közénk. Őszinte szivből kivánjuk, hogy a kanadai magyar parlamentnek ez a legujabb alkotmányozó ülése olyan sikerrel erősitse meg a Szövetség alapjait, hogy a kanadai magyarságnak mindenkor hasznos támasza lehessen.

"TIZÉVES NYILT SEBEK..."

ROTHERMERE LORD HATALMAS ANGOL CIKKE EURÓPA LEGNAGYLELKÜBB ÉS LEGNEMESEBB SZIVÜ NEMZETÉRŐL

A Daily Mail legutóbb érkezett junius 4.-iki száma "Tizéves nyilt sebek" cim alatt Rothermere lord következő cikkét közli:

A trianoni szerződés aláirásának tizedik évfordulója keserü gyásznap Csonka-Magyarország 8 millió lakósa számára. Érthető fájdalmukban osztozik 3,300,000 fajtestvérük, akiket a szerződés idegen uralom alá kényszeritett, ahol nem részesültek abban a tisztességes elbánásban, amelyet a béke alkotói számukra biztositani akartak. A magyar békedelegáció anélkül, hogy a legyőzött ország érdekében felemelhette volna szavát, kénytelen volt olyan szerződést aláirni, amely csak a legbátrabb nemzet számára nem jelentett halálos itéletet. A tiz év alatt mind jobban bebizonyosodott, hogy Trianonban ama sulyos hibák egyikét követték el, amelyekkel az államférfiak ostobasága és bünössége időről-időre beszennyezi a történelem lapjait s amelyek jóvátétel hiján nemzedékek sorsát ronthatják meg.

Három év óta igyekeztem honfitársaimat, az amerikai nagy nemzet fiait és a legmagasabbrangu európai államférfiak figyelmét ráterelni annak szükségessére, hogy Európa jövő békéjének érdekében szolgáltassanak igazságot Magyarországnak. A mai határoknak aránylag csekély módositásával viszsza lehetne adni 2 millió jelenleg Csehszlovákiában Romániában és Jugoszláviában élő magyart az anyaországnak. Igazságosan gondolkozó emberek, ha megvizsgálják a tényeket, ép ugy szégyenkezni fognak, mint ahogy a magyarok fel vannak háborodva afelett, hogy az elemi igazságszolgáltatás e követelménye még mindig nem teljesült. A volt ellenséges államok közül egyedül Magyarország tarthatott nagylelkü elbánásra igényt. Akarata ellenére kényszeritették a háboruba Ausztria oldalán és a háboru egész tartama alatt a területén élő ellenséges alattvalókkal oly tisztességesen bánt, hogy ahhoz hasonló példát egyetlen más hadviselő állam sem hozhat fel.

De a jóhiszemüség és nagylelküség e bizonyitékai nem egyedüli alapja Magyarországnak a legkönyörtelenebb békeszerződés reviziójára. Nyugat-Európa emlékezhetne arra, hogy hős magyarok állták utját évszázadokon át a török hordáknak és ők mentették meg Franciaországot és Olaszországot attól, hogy a középkor szultánjai nem sülyesztették őket a züllésnek ama mély szinvonalára, amelyben Görögország a mult századig sinylődött. A háboru óta is ugyanarról a hősies szellemről tettek tanuságot: a magyar bástyán omlott össze a Nyugat-Európa elleni bolsevista offenziva. Ha Kun Bélának, Lenin középeurópai helytartójának sikerült volna 1919-ben Magyarországon megalapitani a bolsevizmust, akkor az átterjedt volna minden európai országra. A bátorságért és ifjui erényért, amellyel a kimerült magyar nemzet kiüzte a civilizáció sötét ellenségét Európa többi államai közül, Magyarország könyörtelen szomszédai is régóta esedékes hálával tartoznak a magyaroknak.

Ezek a meggondolások inditottak három évvel ezelőtt arra — folytatja a lord — hogy közelebbről tanulmányozzam Magyarország sérelmeit és megirjam "Magyarország helye a nap alatt" cimü eredeti cikkemet. Ember még nem kapott bőségesebb bizonyitékokat egy nemzet lelkivilágának melegségéről és nagyszerü hálájáról, mint amit azóta én kaptam. Ez idő óta oly kötelékek szövődtek köztem és a magyar nemzet között, amelyeket csak a halál szakithat el.

Rothermere lordnak a fenti nagyjelentőségü magyarbarát cikkét augusztus 14-iki ünnepi Szt. Imre számunkban angol eredetiben fogjuk közölni, hogy olvasóink angol ismerőseiknek is megmutathassák.

KING VISSZAVÁG

Miután mult számunkban közöltük a parlamenti ellenzék vezérének, Bennett volt konzervativ párti miniszterelnöknek választási programbeszédét, jelen számunkban a birodalmi kormányt alkotó liberális párt vezérének, MacKenzie King miniszterelnöknek Ontario Brandon városában elhangzott beszédének lényegét adjuk. Amint Bennett, ugy King programbeszédét is egész Kanadaszerte lehetett hallani a rádió segitségével, miután azonban olvasóink többségének nem volt alkalma mindkét szónokot meg hallgatni, az alábbiakban ismertetjük a liberális párt programját.

A konzervativ párt fejének csipős beszédére King a lehető legnagyobb nyugalommal válaszolt és mig nem egy esetben alaposan visszavágott a vádaskodásokra, egyben megjelölte azt az utat, amelyen a kormány haladni kiván esetleges megválasztatása esetén. King szerint a liberálisoknak három eredmény alapján van joguk a választópolgárok szavazatát s további bizalmát kérni. Az első az a tény, hogy a liberális kormány rendezte Kanada háztartását, amit a háborus gazdálkodás ugyancsak nehéz terhekkel rakott meg.

A LIBERÁLISOK AZ ANGOL BEHOZATAL MELLETT

Nemkülönben kiemelte King azokat az előnyöket, amelyeket a Dunning-féle legujabb tarifatörvény biztosit a termelők, sőt a fogyasztók részére és végül leszögezte, hogy a szeptemberben megtartandó londoni gazdasági konferencián óriási előnyöket várhat Kanada a liberálisok angolbarát politikája következtében. Ez pedig a legelemibb követelménye a kanadai jólétnek, miután az Egyesült Államok közel annyi kanadai gabonát nem vásárolhat, mint Nagybritannia, minek következtében nyilvánvaló, hogy Kanadának is az angolokkal kell szorosabb kereskedelmi összeköttetést létesitenie, ha a jövőben értékesiteni akarja gabonáját.

Megemlékezett arról is King, hogy mig 1914-ben Kanada államadóssága 336 millió dollár volt, a háboru után ez az összeg két és fél milliárdra, azaz majdnem a tizszeresére növekedett. A konzervativ kormány uralma alatt állitólag mintegy 85 millió dollárjába került a kanadai adófizetőknek minden esztendő.

A CNR ÉS CPR VÁLVETVE DOLGOZNAK A BIRODALOMÉRT

King miniszterelnök a konzervativok hibáját abban látta, hogy a válságos időkben inkább kölcsönt vettek fel, mintsem adóemelésekkel rendezték volna a tartozásokat, ugyhogy, amikor a liberálisok 1922-ben átvették a kormányt, kénytelenek voltak felemelni az adókat, hogy rendezzék az immár veszedelmes összegekre rugó adósságokat. 1924 március végén azon-

ALDAS A SIR IS...

IRTA: KÁLLAY JÁNOS

... Öreg jó Dóka Gerzson, messzire sodort levele az őszi fának, azóta már ő is elköltözött ebből a marakodó emberbolyból. Meggyötört testét rég befogadta a rákosi szomjas homok. Azt a kis földkupacot, amely még jelzi egykor borus létét, hamar befutotta a feledésgiz-gaz.

Őt is egyik játékszerévé babonázta sok vérével együtt a háboru fejetlen fináléja. Egy őrületes éjszakán lázas kapkodásban és zsibbadó rémülettel megindult a falu, ki vaduló lovaktól rángatott szekereken, ki gyalog, ki vonaton — senki sem tudta hová. A mező száguldó kocsikkal, riadt szavakkal telt meg. Hosszan kigyozó vonatok kanyarogtak be az éj torkába.

Dóka Gerzson kisértetlátó szemmel nézte a szédült kapkodást. Hová rohannak, mit mentenek ezek? A föld, az otthon itt marad. Azt nem kaphatják hónuk alá, mint a rőfös selymét, a visitó szopós malacot avagy a régi bibliát.

Szeme még utánameredt az éjbenvesző tömegnek, de ő itt marad.

Uj arcok tarkázták a hajnali falut. Idegen katonák lófráták végig az uccákat, nagytestüek, lomhák, mint a föld, amely ontotta őket. Röhögve fordultak be hárman az udvarra, gajdoltak valamit, aztán elmenőben egyikük kedélyesen megcsipkedte Zsuzsikát, aki épp a baromfiakat etette. Az öregur szeme gyilkosan villkant, valami cifra szó buggyant ki a száján s a szobába parancsolta a lányát.

Riasztó csend terpeszkedett a szobákra. Zsuzsika szeppenten hajolt himzőrámája fölé. Dókáné ki-be járt. Az öregur a pipáit tisztogatta s állitgatta katonás sorba a pipatórium állványán. Látszólag nyugodt volt. Csak néha kapta fel a fejét, kutatón kicsapott tekintete az ablakon.

Kackiás bajszu, vékony kis hadnagyot szállásoltak hozzájuk. Magyarul mutatkozott be. Mikor Dóka előtt csodálatát fejezte ki, Minulescu nevetve jegyezte meg, hogy ő még nemrég magyar állampolgárságnak örvendő kisebbség volt Fogarason.

Szöcskemódra szökkeltek a napok.

A lányosképü tiszt egyre hangosabban vitte a szót. Hizelgő bókbukéták özönét szórta Zsuzsika felé. Hódoló mosolyok suhantak át vörös ajkán. A végén már Dóka Gerzson szuró szeme is megakadt rajta, aztán a lányára nézett.

Lefekvés után, mikor a lámpa fénye már kihunyt s a nehéz szavak árját könnyebben megtüri a sötétség takarója, csendesen átszólt a másik ágyba.

— Erzsus, alszol?

Odaát felszusszant félálmából az asszony.

— Jaj, Gerzson ... mi van már megint?

— Erzsus lelkem, beszélj azzal a te lányoddal, anyja vagy, néked mégis könnyebb. Félek, hogy az a lány belefelejtkezik abba a betyárgyerekbe.

Tulról hökkent csend fogadta szavait. Pedig ő válaszra várt, mert maga is nyugtalan volt.

Másnap odafordult a feleségéhez:

— Beszéltél vele?

Amaz zavartan felnézett, aztán bólintott.

— No és ... mit szólt?

Erzsusnak hirtelen valami keresnivalója akadt a földön. Az ura ráhörkent:

— Beszélj ... Semmit se?

— De igen. Elsirta magát.

Dóka Gerzson szeme kidiózva tágult az asszonyra. Szuszmogva, nehezen megfordult, megtömte pipáját s miközben gyujtás után kidobta a gyufaszálat a kertbe, egykedvüen, mintha előbb miről sem lett volna szó, odavetette:

— Ma reggel megbotozták a piactéren Bara Mártont két másik székely legénnyel együtt. Nem akarták odaadni a lovaikat a rekviráló olájoknak. Inkább lekáromolták őket kucsmától a bocskorig. Az olájok meg a dereszen fizették vissza a szivességet. Zsuzsika hol van?

Nem kellett sokáig keresni, a kiskapun fordult be. Mellette a hadnagy.

— Hol jártál? — intette közelebb az apja.

— Benéztem Jolus nénihez.

— És a hadnagy ur volt szives gardirozni?

— Ó, vele csak most találkoztam a szomszéd uccában.

Mikor az öregek ujra magukra maradtak, Gerzson átnézett az asztal fölött Erzsusra. Hangja aggódó borus szemrehányástól rezgett.

— Hej, nem jól beszéltél a lányoddal, asszony.

Ágyban, a fekete csönd ölében rohanják meg az embert a napközben távol tartott gondolatok. Ilyenkor zabolátlanul tobzódnak, vad szinekbe öltözve gyötrik az álmatlan embert. Dóka Gerzson mereven feküdt a párnák között. Agyában gonosz manók bokáztak. Mellén a szorongás lidérce lovagolt.

A sarki csapszékből muzsika, duhajos orditozások törtek be a szobába. Bántotta a zaj. Egyszer csak — már éjfél lehetett, — felütötte a fejét: a vinnyogó zene, röhejes lárma egyre közelebb jött. Nőtt, nőtt a hang. S már ugy zengett, mintha az ablak alól jönne.

Hirtelen felhördült s az ablakhoz ugrott. Zsuzsika ablaka előtt ittas tisztek nótáztak, duda sirt, rikoltott, az élen Minulescu ágált. Felszakitotta a szomszédos szoba ajtaját. A lánya ott állt a függöny mögött. Belőle kirobbant a düh:

— Pusztulj az ágyadba, kölyök!

Reggel elővette a hadnagyot. Az apa szólt belőle, nem bánta, akárkivel áll szemben.

— Mondja, mit akar azzal a gyerekkel?

Minulescu cigarettát dugott a szájába. Mosolyogva Dókára hunyoritott.

— Nem gyerek az már, kérem. Formás, kifejlett hajadon akit már érdekel a férfi udvarlása.

— Előttem ne beszéljen igy, hallja! ... És ne az én lányomról, hallja!

A hadnagy gunyos udvariassággal hajlongott.

— Nana, pardon ...

Az öregurban forrt az indulat.

— Jegyezze meg, öcsém, kár minden fáradságáért. Okát nem kell adjam, magához ugysem ad nőm a lányomat.

A tiszt összehuzta a szemét. Mély sebet szakitott benne az éles odavágás. Száját elhuzta a fintor. Bajuszkája hegyét feltáncoltatta a guny.

— Ne aggódjon, öreg, magyar lány feleségnek ugysem kell nekem.

— Hát akkor mi az istenharagjának bolonditja?

Amaz sértően felkacagott.

— Hja ...

S nádpálcájával csizmája szárát veregetve faképnél hagyta Dókát.

Nem használt semmi. Zsuzsika csak zokogott az apja szidásaira. Az indulat hevében kilobogott szavak csak rontottak: még messzebb löktek a lányt az apától. Dóka elkomorult. Rideg lett és szótlan. Elszakadt közöttük az a vérközösségnél szorosabban egybekapcsoló lelki közösség, amelyben szülő és gyermeke mindig egymásra találnak

Egyik reggelen, visszatérve földjéről, fejetlen zavar fogadta Dókát a házban. Ajtók csapódtak, cselédek rohantak bamba rémülettel összevissza. Ki vizet, ki ecetes üvegeket, Akit megfogott, az felelet helyett felsivalgott s továbbrohant.

Zsuzsika szobájában eszméletlenül feküdt a diványon a felesége. Veron, az öreg cseléd, ecetes ruhával dörzsölte homlokát.

— Mi történt? — döbbent fel Dóka.

— Jaja, Szüzanyám! — sirán kozott Veron.

— Jaj, tekintetes ur, mit nem ér meg a világ.

Az asszony némán feküdt. A cseléd zagyván jajgatott. Papirlap hevert a földön. Zsuzsika szökött meg az éjjel.

Kegyetlen napokra virradtak. Dókáné ideglázban feküdt a befüggönyözött hálószobában. Dóka a szigurancia rohant, onnan a zászlóaljparancsnokságra A hatalom friss urai vállukat vonogatták: — ez magánügy. Minulescu szabadsággal utazott el, sürgős dolgai elintézésére Bukarestbe.

Másnap ujra ott járt. Belesikoltotta a süket fülekbe a kétségbeesett apa feljajduló fájdalmát. Sirt, könyörgött, megtanult lealázkodni életében először. Most azonban már durván elutasitották.

Erre a porig alázott ember megmerevedett, keserü, lázadó szavak fakadtak ajkán.

S eljött a dél, a délután, Dóka Gerzson nem került haza.

Az asszony felijedt lázas álmaiból. Ura után menesztette Veront.

Dókáné számára az utolsó csapást jelentette a cselédhozta hir Dóka Gerzson a szigurancia foglya. Sikolyos sirás rázta meg testét. Azt hitte, már minden összeomlott. Futni, menekülni akart a borzalomból s keze odatévedt a hálószekrényre, ahol a porait tartotta.

Estére kiengedték Dóka Gerzsont, kezében a kiutasitási végzéssel. Otthon habzó szájjal, élettelenül találta az asszonyt. Maga szaladt orvosért.

A beteg lehunyt szemekkel, halvány fehéren feküdt az ágyon. Gerzson feszülten figyelt. Látta, hogy az orvos felegyenesedik rá néz, annyi részvét árad rá a szeméből. Egyet forgott vele a szoba: megértette a tekintetet.

— Meghalt? — hörögte.

Az alig észrevehetően bólin-